

**СОВЕТ ШАПШИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЫСОКОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

422708, Республика Татарстан, Высокогорский район
с. Шапши, ул. Ленина, 1

**РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
БИЕКТАУ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ШӘПШИ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

422708, Татарстан Республикасы, Биектау районы,
Шәпши авылы Ленина ур, 1

Тел./факс: +7(84365) 77-2-36, e-mail: Shap.Vsg@tatar.ru

**РЕШЕНИЕ
«24»март 2018 ел**

**КАРАР
№101**

**Татарстан Республикасы Биектау
муниципаль районы Шәпше авыл
жирлеге муниципаль берәмлегенен
башкарма комитеты турындагы
нигезләмәне раслау хакында**

"Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 37 статьясы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июнендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл жирлеге Уставына таянып, Шәпше авыл жирлеге Советы

Карар:

1. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты турындагы нигезләмәне раслау хакында" 2008 ел, 30 декабрь, 956 нчы карары

2. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл жирлеге Советының «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты турындагы нигезләмәне раслау хакында "2015 ел, 2 июнь, 74 нче карары үз көчен югалткан дип санау турында" карары.

3. Әлеге карар кабул ителгән көннән үз көченә керә һәм Интернет челтәрендәге веб-адрес буенча Биектау муниципаль районының рәсми сайтында халыкка житкерелергә һәм урнаштырылырга тиеш <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru> - Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат порталының рәсми сайтында: <http://pravo.tatarstan.ru> к

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Совет Рәисе
Авыл жирлеге башлыгы

В.А.Беляков

ПОЛОЖЕНИЕ
башкарма комитет турында Татарстан Республикасы
Биектау муниципаль районының Шәпшино авыл җирлеге
муниципаль берәмлеге

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге Уставы нигезендә эшләнде һәм Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл җирлеге башкарма комитетының хокукый статусын билгели (алга таба - авыл җирлеге башкарма комитеты).

1.2. Авыл җирлеге башкарма комитеты Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл җирлегенң башкарма-боеру органы булып тора һәм Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл җирлеге Уставы (алга таба - Устав) җирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләр һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән җирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен вәкаләтләр бирелә.

Авыл җирлеге башкарма комитеты эшчәнлеге белән Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге башлыгы (алга таба - авыл җирлеге башлыгы) җитәкчелек итә..

1.3. Авыл җирлеге башкарма комитеты «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен барлыкка килә торган юридик зат хокукларына ия һәм федераль закон нигезендә юридик затлар сыйфатында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

1.4. Авыл җирлеге башкарма комитеты эшчәнлеген финанслау Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге бюджеты хисабына башкарыла

1.5. Авыл җирлеге башкарма комитеты үз эшчәнлеген Россия Федерациясенен, Татарстан Республикасының закон һәм норматив актлары, авыл җирлеге Советы карарлары, авыл җирлеге башлыгы карарлары һәм боерыклары, әлеге Нигезләмә нигезендә башкара.

1.6. Тулы исеме-Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Шәпше авыл җирлеге башкарма комитеты. Кыскартылган исеме-Шәпше авыл җирлеге башкарма комитеты.

1.7. авыл җирлеге башкарма комитетының адресы:

- Юридик адрес: 422708, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Биектау муниципаль районы, Шәпше авылы, Ленин урамы, 1 нче йорт.

-почта адресы: 422708, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Биектау муниципаль районы, Шәпше авылы, Ленин урамы, 1 нче йорт.

1.8. Авыл җирлеге башкарма комитетының оператив идарәсендә аерым мөлкәтә бар, аерым баланса ия, үз исеме язылган мөһер, нотариаль гамәлләр, штамплар, бланклар башкарган кулланыла торган Герб мөһере, суд органнарында гариза бирүче һәм җавап бирүче булырга, агымдагы эшчәнлеген тәмин итү өчен дә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл җирлеге халкы мәнфәгатьләрендә дә Шартнамәләрен (контрактларның) теләсә нинди төрләрен төзәргә хокукы.

1.9. Авыл җирлеге башкарма комитеты Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлеге цикләрендә эшли.

1.10. Шәпше авыл җирлеге башкарма комитеты турындагы нигезләмәне раслау, нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, Нигезләмәнең гамәлдә булуын туктату авыл җирлеге Советы карары буенча гамәлгә ашырыла.

1.11 Башкарма комитетның структурасы җирлек башлыгы тәкъдиме буенча җирлек Советы тарафыннан раслана.

Авыл җирлеге башкарма комитеты структурасына түбәндәгеләр керә: Башкарма комитет җитәкчесе – Җирлек башлыгы, Башкарма комитет секретаре, Башкарма комитетның башка вазыйфалы затлары.

1.12. Авыл җирлеге Башкарма комитетының штат расписаниесе, хезмәткә түләү фонды авыл җирлеге бюджетында җирле үзидарә органнарының эшләвен тәмин итү өчен билгеләнгән акчалар цикләрендә авыл җирлеге Советы карары белән раслана.

1.13 Авыл җирлеге башкарма комитеты муниципаль хезмәткәрләренен вазыйфалы күрсәтмәләре җирлек башкарма комитеты күрсәтмәсе белән раслана һәм җирлек башлыгы тарафыннан имзаланган.

2. Авыл җирлеге башлыгы

2.1. Җирлек башкарма комитеты белән бердәм башлангыч принципларда җирлек башлыгы җитәкчелек итә

2.2. Җирлек башлыгы җирлекнең иң югары вазыйфалы заты булып тора, әлеге устав белән җирлекнең җирле эһәмияттәге мәсьәләләрен хәл итү буенча үз вәкаләтләре бирелә.

2.3 җирлек башлыгы законнар һәм Устав нигезендә яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә 5 елга сайлана.

2.4 җирлек башлыгы вәкаләтләре үз вазыйфасына кергән көннән башлана һәм яңа сайланган җирлек башлыгы вазыйфасына керешкән көнне туктатыла.

2.5. Авыл җирлеге башлыгы эшчәнлеген матди-финанс ягыннан тәмин итү

федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, авыл жирлеге Советының Устав һәм норматив хокукый актларында каралган шартларда Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла.

2.6. Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге халкына һәм советка контроль һәм хисап тотты.

2.7. Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге башкарма комитетын формалаштыра һәм аның эшчәнлеге белән устав һәм авыл жирлеге башкарма комитеты турындагы Нигезләмә нигезендә җитәкчелек итә.

2.8. Авыл жирлеге башкарма комитеты хезмәткәрләрен билгели һәм вазыйфадан азат итә.

2.9. Авыл жирлеге башлыгы үз вазыйфаларын вакытлыча (авыруга яки ялга бәйле рәвештә) башкара алмаса, аларны жирлек башлыгы урынбасары, Ә аның булмаганда - авыл жирлеге Советы карары нигезендә жирлекнең башка вазыйфайзаты башкара.

2.10. Шәпше авыл жирлеге башлыгы вазифаларын вакытлыча башкару Шәпше авыл жирлеге башлыгы карары белән йөкләнә.

2.11. Авыл жирлеге башкарма комитеты исемнән судларга дөгъва гаризалары кул куя.

2.12. Судта, арбитраж судында, шулай ук дәүләт хакимиятенә һәм Идарәнең тиешле органнарында авыл жирлеге мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә.

2.13. Аларга билгеләнгән вазыйфайзатларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чаралары күрә.

2.14. Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге советына авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә нәтижеләре, шул исәптән авыл жирлеге Советы тарафыннан куелган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык отчетларны тәкъдим итә.

2.15. Авыл жирлеге башлыгы, авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан үз вәкаләтләрен, шул исәптән бюджет һәм бюджеттан тыш акчаларны рациональ файдалану максатында, иң зур нәтижелелеккә ирешү максатыннан, башка киңәшмә органнары оештырырга хокукы.

2.16. Әлеге Нигезләмә һәм устав арасындагы каршылыklar булган очракта Устав нигезләмәләре кулланыла. Устав нигезләмәләренә төбәк яки федераль законнар белән каршы килгән очракта, Татарстан Республикасы законнары һәм Россия Федерациясе законнары кулланыла.

2.17. Авыл жирлеге башлыгы 2008 елның 25 декабрәдәге "Коррупциягә каршы тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

3. Авыл жирлеге башкарма комитеты компетенциясе

3.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты түбәндәге вәкаләтләргә башкара:

1) жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;;

2) жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;;

3) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәтенә ия булу, аннан файдалану һәм эш итү;

4) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итү;

5) жирлек халкын элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәтә күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;;

6) жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү һәм ял оештыру өчен шартлар тудыру;;

7) Жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакуләм спорт үсеше өчен шартлар булдыру, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрерү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;;

8) жирлекнең архив фондларын формалаштыру;

9) жирлек территориясен төзекләндрерүне (урамнарны яктырту, территорияне яшелләндрерүне, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыруны һәм карап тотуны да кертеп) оештыра;;

10) жирлек территориясен төзекләндрерү кагыйдәләрен раслау, шул исәптән алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм жир кишәрлекләрен карап тоту, тиешле Биналарның һәм корылмаларның фасадларын һәм коймаларын тышкы кыяфәтенә карата таләпләр, аларны төзекләндрерү буенча эшләр исемлегә һәм аларны башкаруның ешлыгы; биналарның (биналарның) һәм корылмаларның якын-тирә территорияләренә төзекләндрерүдә катнашу тәртибен билгеләү; жирлек территориясен төзекләндрерү (урамнарны яктырту, территорияне яшелләндрерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр куу, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту);;

11) адреслау объектларына адреслар бирү, үзгәртү, юкка чыгару

12) авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

13) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләр чараларын оештыру һәм гамәлгә ашыру;

14) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарға һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру;

15) каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

16) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

17) жирлек чикләрендә халыкны су белән тәмин итү, ташландык суларны агызу, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә;

18) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә;

19) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәрүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм

мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру.;

20) жирлек халкының массакуләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндерүне оештыру, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр бие полосаларына ирекле үтеп керүен тәмин итү.

3.2. Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашыру;

3.2.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты хокукы:

1) жирлек музейларын булдыру;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру.;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру.;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзерләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

7) муниципаль Янгын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү.;

10) "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында"1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү.;

11) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү сыйфатын бәйсез бәяләүне үткәрүне оештыру өчен шартлар тудыру.;

12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнарга муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

13) жирлек территориясендә яшәүче сукбай хайваннарны тоту һәм тоту чараларын гамәлгә ашыру; 14) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында"2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру.

3.2.2. Авыл жирлеге башкарма комитеты, әгәр федераль законнарда каралса, башка дәүләт вәкаләтләрән гамәлгә ашырырга, шулай ук башка муниципаль

берәмлекләренң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакияте органнары компетенцияләренә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән аларның компетенциясеннән төшереп калдырылмаган башка мәсьәләләренә, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан һәм түләүләренң өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән тыш, хәл итәргә хокуклы.

3.2.3. Авыл жирлеге башкарма комитеты Федераль законнар, авыл жирлеге Советы карарлары, авыл жирлеге башлыгы карарлары һәм боерыклары нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен үтәүне тәмин итә.

3.2.4. Авыл жирлеге башкарма комитеты Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары жирле үзидарә органнарына бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен гәмәлгә ашыра.

3.2.5. Авыл жирлеге башкарма комитеты Уставта федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнгән башка вәкаләтләренә башкара.

4. Жирлек башкарма комитеты вәкаләтләре

4.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләренә башкара::

1) жирлекнең муниципаль милкендәге мөлкәте белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

2) жирлек Советы карары белән билгеләнә торган очракларда жирлек Советы килешүенә (раславына) муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм кертә;;

3) муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнең икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

4) жирлек советы билгеләгән тәртиптә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр булдыра, аларның максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен финанслауны тәмин итә, муниципаль учреждениеләрен һәм Предприятиеләрен үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләп торган вазыйфадан азат итә.;

5) муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс ягыннан тәмин итүне һәм муниципаль йөкләмәне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан финанс белән тәмин итүне гәмәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гәмәлгә ашыра;

6) кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

7) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.2. Халыкка коммуналь-көнкүрөш, сәүдә хезмәте күрсәтү, кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә түбәндөгә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) жирлек чикләрендә электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, шулай ук халыкны ягулык белән тәэмин итүне һәм халыкны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ягулык белән тәэмин итүне оештыра;

2) халыкны су белән тәэмин итүне оештыра, шул исәптән кайнар су белән тәэмин итүне, салкын су белән тәэмин итүне һәм (яки) ташландык суларны агызуны хәл итүче оешмалар үз йөкләмәләрен, йә күрсәтелгән оешмаларның үз йөкләмәләрен үтәүдән баш тарткан очракта, халыкны су белән тәэмин итүне һәм (яки) ташландык суларны агызуны оештыру буенча чаралар күрә;

3) жирлекнең су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны агызу схемаларын раслый;

4) жирлек территориясен төзекләндерүне оештыра һәм мәсьәләләрне жайга сала ала:

а) гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

б) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның тышкы кыяфәте һәм киртәләр конструкцияләре;

в) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру, карап тоту һәм торгызу, шул исәптән жир эшләрен башкарганнан соң да,;

г) муниципаль берәмлек территориясен, биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны архитектура яктылыгын да кертеп, яктыртуны оештыру;

д) муниципаль берәмлек территориясен яшелләндерүне оештыру, шул исәптән торақ пунктлар чикләрендә урнашкан газоннар, чәчәк түтәлләре һәм үлән үсемлекләре биләп торган башка территорияләрне төзү, карап тоту, торгызу һәм саклау тәртибен дә кертеп;

е) муниципаль берәмлек территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары, элмә такталары куелган күрсәткечләр урнаштыру;

ж) балалар һәм спорт майданчыкларын, хайваннарны урамда йөртү өчен майданчыклар, парковкалар (парковка урыннары), кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту;;

з) жәяүлеләр коммуникацияләрен, шул исәптән тротуарларны, аллеяларны, юлларны, сукмакларны оештыру;

и) күрсәтелгән территория буенча инвалидларның һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәренең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү максатларында муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү;;

к) муниципаль берәмлек территориясен, шул исәптән кышкы чорда;

л) яңгыр сулары агынтыларын оештыру;

м) жир эшләрен үткәрү тәртибе

н) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның, жир кишәрлекләренең (милекчеләреннән һәм (яки) башка законлы хужаларының, шул исәптән, якин-тирә территорияләрне карап тотуда катнашуы;

(2018 елның 28 июненнән үз көченә керә) турында) тирә-юнь территорияләре чикләрен Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә билгеләү;

(2018 елның 28 июненнән үз көченә керә) муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә рәсмиләштерү тәртибе;

р) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү буенча чараларны тормышка ашыруда гражданнар һәм оешмаларның катнашу тәртибе; с) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәүне тикшереп тору.

5) жирлек территориясен төзекләндерүне (урамнарны яктырту, территорияләргә яшелләндерү, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр куюны, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тотуны да кертеп) оештыра.;

6) жирлек халкының массакуләм ял итү өчен шартлар тудыра һәм халыкның массакуләм ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыра, шул исәптән гражданнарның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәмин итә.;

7) жирлек халкын сәүдә, жәмәгать туклануы, көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

8) жирлек территориясендә каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнаша;

9) жирләү урыннарын карап тоту һәм ритуаль хезмәтләр оештыра;

10) кулланучыларның шикаятьләрен карый, кулланучылар хокукларын яклау мәсьәләләре буенча аларга консультацияләр бирә;

11) кулланучылар хокукларын яклау (билгесез кулланучылар даирәсе) судларга мөрәҗәгать итә.;

12) кулланучының сыйфатсыз товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр), шулай ук тормыш, сәламәтлек, кулланучылар мөлкәтенә һәм әйләнә-тирә мохит өчен куркыныч булган товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) кулланучысының шикаяте буенча ачыклануы турында товарларның (эшләрнең, хезмәтләрнең) сыйфатын һәм куркынычсызлыгын тикшереп торучы федераль башкарма хакимият органнарына хәбәр итә.;

13) кулланучыларның билгесез даирәсенә карата житештерүче (башкаручы, сатучы, вәкаләтле оешма яки вәкаләтле индивидуаль эшкуар, импортер) тарафыннан хокукка каршы гамәлләрне туктату турында судларга дөгъвалар белдерә;

14) Авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итә, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

15) торак пунктларда гражданнарның урамнар, мәйданнары һәм башка яшәү территорияләренә исемнәр, йортлар номерларын билгеләү, урамнарны яктыртуны оештыру һәм урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр куюны үз эченә ала.;

16) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.3. Төзелеш, транспорт һәм элементә өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) жирлекнең генераль планы проектын эшли; 2) жирлекнең жирдән файдалану һәм төзелеш Кагыйдәләре проектын эшли, жирлек территориясен планлаштыру буенча документлар әзерли;; 3) жирлек территориясендә капитал төзелеш объектларын төзүне, үзгәртеп коруны тормышка ашырганда, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә.;

4) жирлекнең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын эшли;;

5) Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлегенең территориаль планлаштыру схемасы проектын, жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә, әлеге объектларның жирлек территориясендә әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясавы ихтималы өлешендә, килештерә;

6) жирлекнең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын эшли;;

7) жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен шартлар тудыра;

8) почта элементәсе оешмаларына жирлек территориясендә почта элементәсе объектларын урнаштыруда ярдәм күрсәтә, әлеге оешмаларның торак булмаган биналар бүлеп бирү яки почта элементәсе бүлекчәләрен һәм башка почта элементәсе объектларын урнаштыру өчен биналар төзү турындагы тәкъдимнәрен карый;

9) жирле почта маршрутларының тотрыклы эшен булдыруга һәм аларга ярдәм итә, почта элементәсе операторларына билгеләнгән контроль срокларда почта жибәрүләрен китерүдә ярдәм итә.;

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.4. Автомобиль юлларыннан файдалану, юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.:

1) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүне, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм эшләвен тәмин итүне, жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;;

2) әлеге объектларны проектлау нормалары, төзелеш планнары һәм генераль схемалары нигезендә жирлек юлларын каралган сервис объектлары белән тәмин итү буенча чаралар күрә;;

3) юл хәрәкәтендә катнашучыларның ихтыяжларын максималь канәгатьләндерү һәм аларның куркынычсызлыгын тәмин итү максатларында сервис объектларының эшен оештыра;

4) юл хәрәкәтендә катнашучыларга сервис объектларының булуы һәм якин-тирә медицина оешмаларының, элементә оешмаларының урнашуы турында мәгълүмат, шулай ук тиешле юлларда хәрәкәт итү шартлары турында мәгълүмат бирә;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.5. Торак мөнәсәбәтләре өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) жирлекнең муниципаль торак фонды исәбен алып бара һәм муниципаль торак контролен гамәлгә ашыра;

2) билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданны исәпкә алуны алып бара;

3) торак биналарны торак булмаган биналарга һәм торак булмаган биналарга Россия Федерациясе Торак кодексы һәм шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турындагы законнар таләпләрен үтәүне исәпкә алып торак урыннарына күчәрүне гамәлгә ашыра;

4) торак биналарны үзгәртеп коруны һәм яңадан планлаштыруны килештерә;

5) жирлекнең муниципаль торак фондының торак урыннарын билгеләнгән тәртиптә яшәү өчен яраксыз дип таный.;

6) Гражданны аз керемлеләр дип тану һәм аларга муниципаль торак фондыннан социаль наем шартнамәләре буенча торак урыннары бирү максатларында гаиләнең һәр әгъзасына туры килә торган керем күләмен һәм гаилә әгъзалары милкендәге һәм салым салынырга тиешле мөлкәт хакын билгели.;

7) жирлекнең муниципаль торак фондын карап тотуны, төзүне оештыра, торак төзелеше өчен шартлар тудыра;

8) жирлекнең муниципаль торак фондыннан социаль наем шартнамәләре буенча аз керемле гражданны билгеләнгән тәртиптә торак урыннары бирә.;

9) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлеләген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, биналары муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүен үткәрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлеләген арттыру турында законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә.;

10) коммуналь инфраструктура системасына тоташуга тарифларны, коммуналь комплекс оешмаларының тоташуга тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләр тарифларны җайга сала.

11) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.6. Жир мөнәсәбәтләрен җайга салу һәм жир асты байлыктарыннан файдалану өлкәсендә:

1) жирлекнең муниципаль милкендәге жир кишәрлекләре белән идарә итә һәм эш итә.;

2) жирләренә, авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдән тыш, билгеләнгән тәртиптә бер категориядән икенчесенә күчәрү;

3) жирлек чикләрендә жирләренә резервль һәм жир кишәрлекләрен жирлекнең муниципаль ихтыяжлары өчен тартып ала;

4) муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра;

5) Россия Федерациясе Жир кодексында каралган очрактарда, жирлекнең муниципаль милкендәге жир кишәрлекләрен бирә.;

6) жирлекнең генераль планы проектын һәм жирлекнең башка шәһәр төзелеше документлары проектарын Россия Федерациясенә шәһәр төзелеше кодексы нигезендә эзерли һәм жирлек Советына раслауга кертә, аларның үтәлешен тәмин итә;

7) халыкка экологик хэл турында хэбэр итэ, тиешле органнарға предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләре турында хэбэр итэ;

8) муниципаль милектә булган жирләрдән рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыруны һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

9) гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганда, шулай ук файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзегәндә жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм саклауны контрольдә тотат;

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.7. Су объектларын куллану һәм саклау өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) жирлекнең муниципаль милкендәге су объектларына карата Россия Федерациясе Су кодексында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;

2) су объектларында кешеләрнең куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыра;

3) жирлекнең муниципаль милкендә булган су объектларыннан файдалану чикләүләре турында халыкка хэбэр итэ;

4) суның тискәре йогынтысын булдырмау һәм аның нәтижеләрен бетерү чараларын гамәлгә ашыра;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.8. Халыкка социаль-мәдәни хезмәт күрсәтү, Архив эше өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

1) халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, жирлек китапханәләренең китапханә фондларының сакланышын тәмин итүне һәм туплауны оештыра;

2) жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү һәм ял оештыру өчен шартлар тудыра;

3) жирлек милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны гамәлгә ашыра;

4) жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын дәүләт тарафыннан саклауны гамәлгә ашыра;

5) жирле традицион халык сәнгәтен үстерү өчен шартлар тудыра, жирлектә халык сәнгәтен саклап калу, торгызу һәм үстерүдә катнаша;

6) жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тәмин итэ, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыра;

7) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

8) жирлекнең архив фондларын формалаштыра;

9) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.9. Территориаль, Гражданнар оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;

2) үткәрә чаралар буенча гражданнар оборонасы, эшли һәм тормышка ашыра планнарын Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау;

3) жирлек халкын гражданнар оборонасы өлкәсендә эзерләү һәм укыту уздыра;

4) хәрби гамәлләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтижәсендә барлыкка килгән куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында, саклау корылмалары һәм башка гражданнар оборонасы объектлары турында халыкка хәбәр итүнең муниципаль системаларын даими эзерлек хәлендә булдыра һәм хуплый.;

5) куркынычсыз районнарга халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләрне эвакуацияләү буенча чаралар үткәрә;

6) сугыш вакытында оешмаларның тотрыклы эшләвен тәмин итү буенча беренчел чаралар үткәрә;

7) Гражданнар оборонасы максатларында азык-төлек, медицина чаралары һәм башка чаралар запасларын булдыра һәм үз эченә ала;

8) халыкка үз вакытында хәбәр итүне, шул исәптән халыкка, хәрби гамәлләр алып барганда яки бу гамәлләр нәтижәсендә барлыкка килгән куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү яисә барлыкка килү куркынычы турында халыкка ашыгыч хәбәр итүне тәмин итә;

9) халыкны һәм жирлек территориясен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өчен кирәкле көчләрне һәм чараларны эзерләү һәм эзерләүне, халыкны бу хәлләрдә саклану ысулларына һәм гамәлләренә өйрәтүне гамәлгә ашыра;;

10) халыкка гадәттән тыш хәлләр турында мәгълүмат бирүне гамәлгә ашыра;

11) халыкны һәм жирлек территориясен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге чараларны финанслауны гамәлгә ашыра;

12) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыра;

13) авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрне оештыра һәм үткәрә, шулай ук аларны уздырганда жәмәгать тәртибен хуплый; үз көчләре һәм чаралары житәрлек булмаганда, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына ярдәм сорап мөрәжәгать итә.;

14) оешмаларның гадәттән тыш хәлләрдә тотрыклы эшләвенә ярдәм итә;

15) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.10. Муниципаль Янғын сагы һәм авария-коткару хезмәтләре эшчәнлегенә өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янғын куркынычсызлыгы чараларын тәмин итә;

2) ирекле янғын сагы оештыру, шулай ук Гражданнарның беренчел янғын куркынычсызлыгы чараларын тээмин итүдә катнашуы өчен башка формаларда шартлар тудыра;

3) янғын куркынычсызлыгын тээмин итү буенча чаралар, жирлек территориясен үстерү планнары, схемалары һәм программалары үз эченә ала;

4) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына янғын куркынычсызлыгы чаралары турында халыкка мәгълүмат бирүдә, шул исәптән Халык жыелышларын оештыру һәм үткөрү юлы белән дә, ярдәм күрсәтә;

5) жирлек территориясендә авария-коткару хезмәтләрен һәм (яки) авария-коткару формированиеләрен булдыра, аларның эшчәнлеген оештыра һәм оештыра;;

6) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.11. Коммуналь комплекс оешмалары тарифларын һәм өстәмә түләүләренә жайга салу өлкәсендә түбәндәге вәкаләтләренә гамәлгә ашыра.:

1) коммуналь комплекс оешмалары хезмәтләрен кулланучылар өчен үтемлек билгеләү өчен кулланыла торган критерийлар системасын билгели;

2) тарифлар һәм өстәмәләр турында мәгълүмат бастыра;

3) «коммуналь комплекс оешмалары тарифларын жайга салу нигезләре турында» 2004 елның 30 декабрдәге 210-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән, коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан үтәләргә тиешле вәкаләтләр чикләрендә карарлар кабул итә һәм күрсәтмәләр бирә.;

4) Татарстан Республикасының жайга салу органы тарафыннан жирлек өчен билгеләнгән чик индекс нигезендә коммуналь комплекс оешмалары хезмәтләре күрсәтүгә тарифларга өстәмәләр билгели;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.12. Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә авыл жирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре

1) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;;

2) дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алып бара һәм тиешле файдалануны тээмин итә;

3) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;;

4.13. Оборона, мобилизацион эзерлек һәм мобилизация өлкәсендә авыл жирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре

1) үз компетенциясе кысаларында хәрби идарә органнары белән үзара бәйләнештә торы, жирлек территориясендә оборона өлкәсендә законнарның үтәлешен тээмин итү;;

2) эшчәнлегә күрсәтелгән органнар эшчәнлегә белән бәйле булган башкарма комитетны һәм оешмаларны мобилизацион эзерләү һәм мобилизацияләү белән тээмин итү, тээмин итү һәм алар белән житәкчелек итү.

5. Авыл жирлеге башкарма комитеты актлары

5.1. Авыл жирлеге башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә авыл жирлеге Уставы белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә, авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан жирле эһәмиятгәгә мәсьәләләр һәм жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча чыгарылган карарларга һәм күрсәтмәләргә, шулай ук авыл жирлеге башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләргә кул куя.

6. Финанслау. Исәпкә алу.

Мөлкәт Авыл жирлеге башкарма комитеты

6.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты үз алдына куелган бурычларны үтәү өчен билгеләнгән тәртиптә мөлкәт белән тәмин ителә.

6.2. Авыл жирлеге башкарма комитеты үзенә беркетелгән мөлкәтне закон, авыл жирлеге Уставы, башка хокукый актлар, әлегә Нигезләмә белән билгеләнгән чикләрдә һәм милекне билгеләү нигезендә биләү, алардан файдалану һәм эш итү хокукын гамәлгә ашыра.

6.3. Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеген финанслау авыл жирлеге бюджеты хисабына башкарыла. Авыл жирлеге башлыгы жирле бюджеттан авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә бүләп бирелгән акчаларны баш бүлүче булып тора.

6.4. Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегә нәтижәләре авыл жирлеге башлыгы тарафыннан раслана торган квартал, еллык отчетларда һәм балансларда чагылдырыла.

6.5. Авыл жирлеге башкарма комитеты оператив, бухгалтер исәбен алып бара, статистик һәм бухгалтерлык хисапларын алып бара, законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда хисап бирә

6.6. Авыл жирлеге башкарма комитеты үзенә йөкләнгән вәкаләтләренә законда билгеләнгән тәртиптә үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен жаваплы.

7. Авыл жирлеге башкарма комитетын бетерү яки үзгәртеп кору

7.1. Авыл жирлеге башкарма комитетын берләштерү, тоташтыру, бүлү, бүләп бирү, үзгәртеп кору рәвешендә бетерү яки үзгәртеп кору авыл жирлеге Советы карары буенча йә суд карары буенча гамәлгә ашырыла.

7.2. Авыл жирлеге Советы карары яки суд карары нигезендә норматив хокукый акт нигезендә авыл жирлеге башлыгы ликвидация комиссиясен төзи һәм РФ Граждан кодексы нигезендә авыл жирлеге башкарма комитетын бетерү яки үзгәртеп кору тәртибен һәм срокларын билгели. Ликвидация комиссиясе билгеләнгәннән бирле аңа авыл жирлеге Башкарма комитетының эшләр белән идарә итү вәкаләтләре күчә.

7.3. Авыл жирлеге башкарма комитетын бетерү юридик затларның бердәм дәүләт реестрына кертелгәннән соң төгәлләнгән дип санала.

